

RDEČI PRAPOR

Izhaja v Ljubljani vsak
torek, četrtek in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje
za celo leto 14 K, za pol leta 7 K;
za četrt leta 3-50 K, mesečno 1.20 K.
za Nemčijo za pol leta 7-90, za četrt
leta 4 K; za Ameriko za pol leta
9-50 K za četrt leta 4-80 K

Poznamo številke 18 v

Reklamacije so poštne prose.
Nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Rokopisi se ne vračajo
Inserati: Enostopna pett-vrstica
(širina 88 mm) za enkrat 20 vin.,
večkrat po dogovoru.

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

31. štev.

V Ljubljani, v torek, dne 15. marca 1910.

Leto XIII.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo
«Rdečega Prapora», Ljubljana. — Za denarne pošiljave
naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravišтво
«Rdečega Prapora», Ljubljana, Selenburgova ulica 6/II.

Državni zbor.

Petkova seja.

Zanimiva seja marsikaterem oziru! Čitatelji
bodo lahko sedili. Med vložki je socialno-demokra-
tična interpelacija o smrti nekoga domobranskega
četovedje. Domobranski minister Georgi je od-
govarjal na neke starejše interpelacije.

Potem se je nadaljevala debata
o finančnem načrtu.

Prvi je govoril bivši trgovinski minister dr.
Fort, ki se je največ bavil z žalostnim finančnim
položajem na Češkem.

Sklenil se je ra to konec debate. Za gene-
ralna govornika sta bila izvoljena krščanski soci-
alec Kemeter (za) in socialni demokrat dr. Ren-
ner (proti). Rennerjev govor je bil zopet jako
zanimiv in posnetek podamo čitateljem na drugem
mestu.

Potem so prišli na vrsto «stvarni popravki».
In sedaj se je odlikoval znani nemški radikalec

Malik.

Polemiziral je o finančnim ministrom in s
sodrugom Rennerjem. In med tem je dejal: «Ko
je dr. Renner govoril o Hohenzollernih in o Habs-
buržanih je podpredsednik Pernerstorfer napravil
medklic: «Jaz žvižgam na Holseuzollerne i nžviž-
ganim Habsburžane. S tem medklicem je bil
zelo nevhvaležen, kajti da je njegova stranka
v tej zbornici tako močna, ima zahvaliti dobroti
Habsburžanov. Podpredsednik Pernerstorfer je
bil tudi ob svojem posetu v cesarskem dvoru
tako ljubezniv s Habsburžani. Kar tiče Ho-
henzollernov, je bilo socialno poročilo starega ce-
sarskega gospoda, ki je na tem polju odprlo pot
in Bismark je bil, ki ga je udejstvil...»

Potem je imel še poslanec Redlich sveren
popravek. Na to se je z večino glasov finančni
načrt odkazal finančnemu odseku.

Predsednik Patal

izjavi na to: Poslanec Malik je trdil, da je pod-
predsednik Pernerstorfer v nekem medklicu razžalil
cesarsko hišo in dinastijo Hohenzollern. V steno-
grafičnem protokolu ni takega med-
klica, torej mislim, da je trditve poslanca Malika
posledica napačnega razumevanja.

Na dnevni red je prišlo prvo čitanje zakona o
ustanovitvi

Italijanske pravne fakultete na Dunaju.

Kolikor je potrebno, bomo o tej debati po-
sebej poročali:

Potem se je nadaljevala razprava nujnega pred-
loga radi železniške nesreče pri Uberskem.

Na koncu se je se oglašil še enkrat

Malik

in pravi, da lahko s pričami dokaže Pernerstor-
ferjevo izjavo. Socialni demokratje so se sme-
jali, drugi so klicali: Sramota! Denunciant! Fej!
Daszynski: Opljuvati bi ga bilo treba.

Muchitsch: To je sramota nemštva.

Klici: Denunciant! Špicl! To je nek-
danji oficir! Šuft!

Pernerstorfer

pove sledeče: Besedilo, ki ga navaja Malik, je na-
pačno. Sploh pa nisem napravil medklica,
apak kar sem dejal, sem dejal z navadnim glasom po-
govora svojem u sosedu Stranskemu. Menim,
da govorim s poštenimi ljudmi. Moja izjava je bila
povsem privatna in se moji sodrugi, ki sede
blizu mene, je niso slisali. Sodba o moralni
kvaliteti denunciantov prepušam po-
štenim ljudem vseh strank.

Predsednik izjavi, da je ravmatelj stenogra-
fskega urada zaslisal stenografe, ki so, sklicujoči se
na svojo prisego, izjavili, da niso slisali tistih besed.

Iz tolkih ust Malik menda se nikdar ni slisal
besede «šuft», kakor ta dan.

Delavstvo in socializem.

Na vabilo organiziranih kovinarjev na Jese-
nicah se je dne 6. marca v prostorih «pri Jelenu»

vršil javen shod, na katerem je poročal sodrug
Dr. Tuma po želji organizacije o referatu: «De-
lavstvo in socializem». Referent je kolikor mogoče
popularno pojasnil pomen delavca in pokazal, kako
se je pojem «delavec» razvijal doma pri nas na
Slovenskem in kako je končno prišlo do sedanjega
pojma «delavec» v drugih kulturno in ekonomično
razvitejših deželah. Početkom je bil naš delavec
dninar, takorekoč berač, ki živi od dneva do dneva,
od ust do ust. Obrtni delavec, čevljar, mizar i. t. d.
se je smatral kot pomočnik, «Gsel», kot nekaj bolj-
šega nad delavcem dninarjem. Kake vzajemnosti
med temi delavci seveda ni bilo in šele ko se je
otvorila prva večja tvornica v Ljubljani, so na-
stopili fabrični delavci. Ker se delavci v fabrikah
združujejo v večjem številu ter imajo enak življen-
ski položaj, enake potrebe in cilje, se je zbudilo
med njimi čustvo solidarnosti. Moramo pa prizna-
vati, da se to čustvo ni pri nas samorodno vzgo-
jilo, ampak so ga prinesli delavci, ki so bili po
svetu, iz tujine tudi med nas; bili so to obrtni
delavci. Imeli smo torej delavce težake, fabrične
delavce in obrtne delavce. Delavstvo kot celota pa
postanejo ti posamezni delavci takrat, ko se zave-
dajo skupnih gospodarskih, političnih in drugih in-
teresov.

Delavca karakterizira, da opravlja ročna dela
za lastni življenski obstanek, t. j. dela, da se pre-
hrani, oblači in da ima njegova družina svojo
streho, vse to v najmanjši meri, da komaj za-
došča za obstanek. Delavstvu nasproti stoji kapi-
talizem. Kapitalizem predstavljajo veleindustrijalci,
veletrgovci in veleposestniki. Ti kapitalisti so di-
rektni nasprotniki in izkoriščevalci delavstva. Vele-
industrijalec izkuša s kolikor mogoče nizko mezdo
producirati kar največ mogoče blaga in ga odda-
jati po najvišji ceni. Veleindustrijalec torej stiska
delavstvu zaslužek. Drugi izkoriščevalec je veletrgovec.
izkuša prevzeti po najnižji ceni blago od fabrike
in posestnika ter prodajati blago po najvišji ceni.
Veletrgovec torej viša ceno zivil, oblačil in stano-
vanja. Veleindustrijalec pritiska torej na mezdo, da
postaja nižja, veletrgovinar pa dviga ceno za živ-

PODLISTEK.

Savičev pesimizem.

Dalje.

Kdo naj ti to pove, ubogi Savič? Morda ona
sama ne ve. Zgodilo se je in to je tvoja ne-
sreča. Vzrok je skrit, kakor korenine strupene
rože. Pozabi, pozabi! — Saj ti je pisala: Pozabi
me! — Čemu torej misliš nanjo? Ali ne veš,
da je vsaka misel nova bol? — Po kaj ti pla-
vajo spominini v minolost? — Včas si znal po-
zabiti vse, kar je ležalo za teboj! Vžival si srečo
trenotka, sanjal si svetlo bodočnost, a preteklost
te ni morila. Mnogo si trpel, a spomin na vso
bedo si pokopal. Zakaj se spominjaš sedaj?

Zakaj kličeš one lepe dneve, ki so sami meči,
zadirajoči se ti v srce? Zakaj se koplješ v tem
morju bolečin in muk? — Misli in spomini ti ne
podajo zdravila.

Zgodilo se je. Tega ne moreš izpremeniti.

Ko si odšel domov, si nesel cel rudnik zlatih
upov s seboj. Gora se je udrila in zlata jama se
je zasula. Kaj si trpinčiš glavo z večnim vpraše-
vanjem: zakaj?

Pravijo, da vse mine. Njena ljubezen je mi-
nila, tudi tvoja bol izgine. A ti ne veruješ. In
nočeš misliti na to. Sam si zadirajš nož v svežo

rano, pa ga notri vrtiš, kakor bi ti bolečine pro-
vzrokovale največjo slast.

Trpiš, prijatelj! — Eh, tako je življenje.
Morda si premalo mislil na zgodovino Polykra-
tove sreče. Toda tebi ni bilo treba metati prstana
v morje. Saj je usoda sama skrbela za to, da si
okusil tudi dosti pelina. A sedaj — sedaj. Na
minolo trpljenje ne misliš več. Če se ti vračajo
misli v pretekle dneve, iščeš v njih samo, kar je
bilo lepega, sladkega, nadpolnega. Ne bole te
nekdanje muke, temveč nekdanja sreča — ker je
ni več.

Kako je to mogoče!

Stokrat, oh, kaj — kdo ve, kolikokrat? Ne-
šetokrat ti je povedala, da te ljubi, neskončno,
strastno, blazno, opojno, srečno ljubi. In verjel
si ji. Moral si verjeti v svojo bajno srečo, ker
niso prisegale samo njene besede. Njene oči
so zatrjevale, da je prisegla resnično. Kadar ti je sti-
snila roko, si čutil, da ti jo stiska ljubezen. Kadar
te je poljubila, si vedel, da te objema njena duša.
Ona je živela za te, v tebi, samo v tebi.

In vse je izginilo! ... Kdo naj veruje to?...

Človeški razum je slab, — morda že čaka
blaznost, da se naseli v celicah tvojih možganov.
Tako grozne uganke morajo zmešati pamet. Tudi
človeško srce je slabo. Taka blazna bol lahko
vse napravi v srcu.

Savič se je podnevi opotekal po ulicah, po-
noči se je valjal po postelji; podnevi je sanjal —
moreče sanje, ponoči ni mogel spati.

Nesrečen je bil. A beseda „nesrečen“ ne
pove ničesar. Duša največjega grešnika ne more
v peklu tako trpeti.

Vsi njegovi upi so bili uničeni. Pa kakšni
upi! Kakšen svet si je bil vstvaril v srečni do-
mišljiji svoji — in tega sveta ni več.

Ha! Saj to vendar ni mogoče! Kaj je poza-
bila vse?

Kako bi bilo to mogoče! On ne more po-
zabiti, kako bi pozabila ona? Saj živi spomin
tudi v njeni glavi. Toliko sreče, toliko slasti ne
more izgniniti kar čež noč. Ona ni mogla pozabiti.

Ali je dejala v svojem pismu, da je pozabila?
Ne, tega ni dejala! Ni pozabila ne, in če bi
bila to zapisala, bi se bila lagala. One božanske
ure, polne rajske blaženosti, so se morale vtis-
niti v njeno dušo in majhna sapica jih ne more
odpihniti.

Ali pa tudi ona tako trpi, kakor on? — Oh,
če bi trpela, ne bi mu bila mogla pisati tako.

— Zbogom! Pozabi me!

Besede so trde kakor jeklo, in vendar je v
njih nekaj mehkega, da je ne more sovražiti. A
on mora sovražiti! Tako besna bol ne more biti
potolazena brez sovraštva.

ljenje delaystva potrebnih stvari. Veleposestnik izkuša z najnižjo mezdo kakor fabrikant producirati kar največ mogoče žita in živil in po pomajvišji ceni prodajati. Ker pa je produkcija žita odvisna od letine, kar ni odvisno od volje poljedelca in je ena letina prebogata, tako da iz žitnorodnih dežel prihaja preobilo blaga, medsebojna konkurenca niža ceno žita, tako da veleposestnik premalo dobi. Zaradi tega izkušajo veleposestniki ceno živil podražiti s tem, da potom parlamentov dosežejo nalaganje carine, t. j. davek na uvoz. Ako n. p. stane kvintal omenjega žita na debelo K 12 in se mora plačati K 8 carine, potem ima avstrijski veleposestnik dobička K 8 na kvintal, ker ceneje tudi veleposestniki inozemci ne morejo dajati blaga zaradi carine.

Med delavstvom in kapitalizmom v tej trojni obliki ni mogoča sprava. V interesu delavstva je kolikor mogoče visoka mezda in kratek delaven dan, tako da mu ostaja čas za počitek, odlastek in izobrazbo; v njegovem interesu je, da živi in staneje kolikor mogoče ceno. V interesu kapitalizma pa je, da je mezda nizka in cena pridelkov kolikor mogoče visoka. Tukaj je kontrast direktno in se ne da drugače izravnati, kakor potem razrednega boja. Stremljenje delavstva je torej v prvi vrsti, da si osigura življenje. To je ustvarilo delavske strokovne organizacije v konsumnih društvih. Ker pa so imeli predvsem kapitalisti v rokah zastopstvo v parlamentih in parlamenti dajejo zakone in določajo carino, je delavstvo uvidelo, da brez politične organizacije ne more uspeti. Zato je proti izkoriščanju kapitalizma po državnih zastopstvih ustvarilo tudi politične organizacije.

Delavstvo v svojem razvoju pa se ni zadovoljilo več, zahtevati najnujnejše potrebe za vsakdanje življenje, ampak je prišlo do spoznanja, da ima enake pravice do ugodnega življenja kakor ostali sloji, da ima pravico do omike, do umetnosti, do udobnosti in do odlastka, kolikor to zahtevata harmoničen razvoj človeškega telesa in človeške duše. Po drugi strani si pa kapitalisti s kapitalom, pridobljenim vsled izkoriščanja delavstva, ne privoščijo samo vseh življenjskih potreb v polni meri, izobrazbo, udobnost, zabavo in odlastek, ampak smatrajo kot prepotrebno zase tudi razkošje in prazno dangubo. Umetnost in pridobitve kulture obračajo vse v svojo odvisnost in jih podlagajo često perverzno čustvom. Propagirajo tako nemoralnost in zapeljujejo tudi nižje sloje v stremljenje po dangabi in razkošnosti, ki se pri neomikanem delavstvu ravno izraža v alkoholizmu, v kartanju in brezpotrebem praznovanju delavnikov. Kapitalizem pa tudi direktno pospešuje delavstvu škodljive užitke in zabave ter ga s tem uči zapravljati težko prisluženo mezdo, ga odvaja od omike in organizacije in ga tako končno docela zaslužni.

Med delavstvom in kapitalizmom so takozvani srednji sloji. Ločimo jih lahko na tri dele: Kmečki posestniki, mali obrtniki in trgovci in inteligenti, to so učitelji, duhovniki, zdravniki, uradniki, advokati in inženirji. Mali obrtnik in trgovec in mali po-

Pa koga naj sovraži?

Nje ne more, ne more! Ona mu vstaja v spominu tako krasna, tako mila in blaga, da bi se zjokal spričo njene slike in jo še prosil odpustanja. Zakaj? Ker je ne more preklinjati? Ker je sam tako nesrečen in ker ne more umeti, da je bilo to mogoče.

Zdramil se je. Hotel je pregnati spomine. A spomini so mu skakljali pred očmi in niso se dali prepoditi. Pokazovali so se mu solčne slike in sličice, globoki vzdih iz najtajnejših kotičkov njegove duše pa so vpraševali: Kje je sedaj vse to?

Ah, ne prepevajte več slavonspevov življenju, ne hvalite več sreče. Vse je slepilno, vse se roga človeku in njegovemu zaupanju. Savič ne zaupa ničemur več. Kje je še grad, ki bi imel dosti močan temelj, če se je mogla porušiti zgradba njegove sreče. Nihče ne bi bil smel verjeti, da kdaj izgine ta ljubezen. Z njunimi bitji je bila spojena, v njunih srcih je imela korenine. Vse je pričalo njeno pristnost, njeno trajnost, njeno nepremennost. In vendar je izginila, popolnoma izginila. Ne samo opešala, potemnila; ni je več, enostavno: ni je več.

Ne verujte več nikomur in ničemur.

One rože tam so krasne? Lepo duhte? — Ne verujte? Laž so, njih lepa barva in mila dišava vas vara.

Dalje prih,

sestnik spadajo po svojem ekonomičnem interesu pravzaprav v politično organizacijo delavcev. Tudi ti stanovi imajo dohodke, ki le malokdaj presedajo mezdo delavca. Razlika med mezdo delavstva in pridobitkom teh stanov je v tem, da dobiva delavec mezdo od dneva do dneva, od tedna do tedna, od meseca do meseca, dočim pa posestnik in obrtnik dobi plačilo, kadar blago proda, odvisen je prvi še od suše in moče, zaradi tega toliko čuti nad seboj neko višjo, neznano oblast. Mali obrtnik in trgovec pa je odvisen in spekulira s kapricami inteligentov, kapitalistov in delavstva. V drobnem delovanju in prodajanju izkuša ravno tako visati ceno pridelkov in izdelkov. Mali obrtnik in trgovec in mali posestnik pa v kljub temu stremljenju ne more vzdržavati konkurence veleprodukcije, veletrgovine in veleposestva, tako da je končno vezan, ako hoče visati cene, večinoma le na izkoriščanje slabih instinktov delavstva in na kaprice inteligentov. Po poštenih poti pa si ne more zboljšati svojega življenjskega položaja in morajo biti ti stanovi zadovoljni, da pridejo do hrane, obleke in stanovanja; udobnosti, odlastka si pa tudi ti stanovi ne morejo privoščiti in v stremljenju za izboljšanje svojega življenjskega položaja imajo edinega zaveznika v delavstvu. Zato bi se morali tudi politično organizirati poleg delavstva. Inteligenti so danes kreature kapitalizma. Svoboda je le navidezna, umetnost in veda morata služiti ciljem kapitalizma. Kapitalizem inteligente razmerno dobro plača kot svoje sluga in jim odpira pristo konkurenco med seboj, v službi kapitalizma. Po drugi strani veda in umetnost vplivata na inteligente, da potom spoznavanja uvidijo prave potrebe človeške družbe in prave človeške interese ter streme po resnični svobodi. Zaradi tega lahko inteligente ločimo v dva sloja, ome, ki so sužnji kapitalizma in njega orodje, ki so takorekoč izvrševalci zlorabe zakonov meščanskih parlamentov in so v plačilo deležni vsega razkošja in perverzno kapitalistov samih; drugi sloj pa je sloj inteligentov, ki je potom spoznavanja uvidel krivičnost sestave današnje družbe in pravičnost razrednega boja delavstva, obenem pa tudi, da le razredni boj spremeni človeško družbo in da je le po zdravem egoizmu delavstva mogoče zlomiti perverzni egoizem kapitalizma. Osi del inteligence, katerega bi imenoval egoistična inteligenca, odvrta delavstvo, obrtnika, trgovca in kmetovalca od razrednega boja in ga pod pretvezo vere in narodnosti podlaga sebi in kapitalizmu. Tako ima klerikalizem pod vodstvom duhovništva namen, kmečko ljudstvo držati v lastnih, od delavstva ločenih organizacijah in tako družiti tudi posvetna inteligenca delavca, obrtnika in trgovca v posebnih organizacijah. Ker so vse te organizacije v službi kapitalizma, izkoriščevalcev in sovražnikov delavstva, sme socialistično organizirano delavstvo smatrati vse narodne delavske in krščansko-socialne organizacije kot izdajalske, katere edino omogočujejo, da se kapitalizem drži še v tej obliki, kakor ga imamo pred seboj. Cilji delavstva pa niso odpravljanje kapitala in boj proti industriji, marveč delavstvo priznava, da je le potom velike obrti mogoče producirati blaga v zadostni meri in po najnižji ceni. Delavstvu gre torej le za regulacijo konsuma. Ako hoče to storiti, mora delavstvo postati lastnik proizvodnih sredstev ter izločiti kolikor mogoče trgovino, da pride industrija in poljedelstvo v direktno dotiko s konsumentom. Pri izboljšanju produkcije in pri upravi pa mora delavstvo tako rabiti inteligenco, kakor je sedaj potrebna za kapitalizem, le da zahteva delavstvo, da se inteligent zaveda, da je delavec sam in organ delavstva, ne pa, kakor sedaj, glavni pomočnik izkoriščanja potom kapitalizma. To zahteva delavstva imenujemo kolektivizem, t. j. da ima skupnost postati lastnica vsega orodja in izdelanega blaga in da skupnost regulira tudi konsum, ki se mora zopet obračati po življenjskih potrebah človeških, t. j. mora dajati in ohraniti človeku zdravo telo in zdravo čilo dušo.

Končno se mora delavstvo vprašati, je li to mogoče doseči, ali ni vse to le utopija? Odgovor dobi v zgodovini. Delavstvo je pričelo boj takrat, ko je bila vsaka organizacija hndodelstvo, ko se je organizirano delavstvo preganjalo po ječah in viličah. Vkljub vsem naporom državnih oblastij in vkljub vsej zvezi in premoči kapitalizma pa so si delavci v vseh kulturnih državah izvojevali prostost organizacij in dejansko dosegli vsaj najpotrebnejše izboljške življenjskega stanovanja, predvsem bolniške blagajnice, zavarovanje proti neugodam in zavarovan-

vanje za starost. Izvojevali pa so si tudi splošno volilno pravico in s tem je delavstvo danes v vseh kulturnih državah postalo odločujoči faktor. Sedaj je postalo za delavstvo glavno vprašanje in glavna potreba izobrazba, ker bo delavstvo svoje politične moči znalo izkoristiti le, če bo politično, socialno in ekonomično dovolj zrelo, da bo znalo urediti potom svojih parlamentov produkcijo in konsum in da bo zase iskalo to, kar človeka vzgaja in dviga. Zato je danes delavstvu poleg ekonomičnih in političnih organizacij potrebna tudi izobraževalna organizacija, ker le izobražen delavec bo vedel, kaj mu je treba, da si ohrani zdravo dušo z zdravim telesom.

Politični odsevi.

* **Za Luegerjevo dedščino** se je med krščanskimi socialci razvil čuden boj. Lueger je sam v svoji politični oporoki izrekel, da je edini, ki je sposoben, nastopiti mesto dunajskega župana, dr. Weisskirchner, katerega je rajni župan sam dvignil iz nižin magistratnega uradništva. Weisskirchner se pa brani z vsemi štirimi. Weisskirchner je danes minister. To pač ne bi moglo zadostovati za njegovo odklanjanje, kajti toliko kolikor navaden minister, je dunajski župan tudi. Vrhutega je ministrstvo od danes do jutri, županstvo je pa vendar nekaj trajnejšega. A Weisskirchner že ve, kaj hoče. Njegovo stremljenje je višje; postati misli, kadar pade Bienenrth, ministrski predsednik in se zanaša na protekcijo prestolnega naslednika nadvojvode Franca Ferdinanda. Kar je bilo dovolj Luegerju, je premalo njegovi kreaturi Weisskirchnerju. Ker pa tudi ministrsko predsedništvo ni večno, bi imel Weisskirchner pozneje postati guverner banke dežel, mesto, ki ne zahteva nobenega dela, a je bogato plačano.

* **Vodja krščansko-socialne stranke** ima postati princ Liechtenstein, tisti, ki je znan zaradi svojih klerikalnih šolskih predlogov. Liechtenstein je že dolgo bolehen, njegovo načelnštvo torej ne bi bilo nič drugega kakor ime.

* **Dr. Gessmann** bi na vsak način rad postal dunajski župan. Lueger sicer še leži na mrtvaškem odru, a v krščansko-socialni stranki že zavijajo njegove besede, jako da bi se moral obrniti, če bi bil že v grobu. Pravijo namreč tuko: Ko je Lueger privolil, da je Weisskirchner postal minister, je s tem že sam ovrzel svojo oporoko. Ampak če je Weisskirchner postal minister, še ni rečeno, da za to ne bi mogel ali smel postati dunajski župan. In če bi bil Lueger hotel ovreči svojo oporoko, je bil že toliko možen, da bi bil to storil. Toda bila je Luegerjeva želja, da postane Weisskirchner župan, ne pa Gessmann. — Lueger je že vedel zakaj. Seveda, tudi Weisskirchner ve, zakaj bi rajši postal šef kabineta in Gessmann ve, zakaj bi mu bilo županovanje všeč?

* **Volilno sodišče** je predmet zakonskega načrta, ki ga je po nalogu pododboru legitimacijskega odseka izdelal poslanec dr. Lieberman (socialni demokrat). Glavne poteze tega načrta so sledeče: Sodišče za presojanje volitev, proti katerim je vložen ugovor, šteje 52 članov in ga voli zbornica poslancev na začetku vsake državnozbornske volilne dobe. Člani, ki jih voli zbornica, ne smejo biti ne poslanci, ne uradniki državnega zbora. Predsednik in njega namestnik se volita izmed članov upravnega in državnega sodišča. Pri volilnem sodišču se lahko pritoži vsak volilec. Postopanje se sestavlja iz preiskave, zaslišavanja prič, katero opravljajo kazenski sodniki, in iz glavne razprave, pri kateri je vsaki stranki dovoljen poziv odvetnika in poraba drugih sredstev v zagovor, kakor pri porotnih sodiščih. Izmed sodnikov, katerih ima biti za vsako razpravo 12, lahko vsaka stranka odkloni polovico kakor pri porotnih sodiščih, ne da bi navajala razloge. Porotniki odločujejo z večino glasov o veljavnosti volitve in z večino glasov lahko konstatirajo, v čem se je grešilo proti čistosti volitev. Kadar je vložen volilni protest, ne sme preteči do glavne razprave več kakor šest mesecev.

Domače vesti.

— **Za krščansko glavo** je spoznal ravnatelj kranjskega deželnege muzeja, od klerikalcev v deveta nebesa „znanosti“ povzdigovani dr. Mantuani — želve, ki so jih izkopali v Štepanji vasi. Neki žurnalst, ki ima vražjo nalogo, iskati senzacije za vsako ceno, je napisal v žurnal, ki hoče biti „interesanten“ za vsako ceno, da so izkopali v Štepanji vasi kar 100 človeških glav. In je bil še silovito ponosen, da je prvi javil to senzacionalno vest. Pa je prišel naš znanstvenik in je

najprej pritrdil, da so res človeške glave. Tej konstataciji je pa še dodal „znanstveno“ kombinacijo: Glave morajo biti iz turških časov; iz francoskih ne morejo biti, ker Francozi niso imeli navade, odsekati ljudem glave. Turki pa so bili tako neprijetli. Duhovita kombinacija. A mogoče bi bile še druge. Kaj, če bi bili Francozi tam postavili oni mični instrument, ki se je zdel radevednemu delikventu vedno sumljiv in ki ima poetično ime giljotina? S tem aparatom so včasih silno pridno delali. Pa če ne iz francoskih časov — zakaj ravno iz turških? Saj je bilo v naših krajih še nekoliko drugih bojov. Če morajo na vsak način biti krščanske glave, bi pa bilo mogoče, da bi jih bili spravili pod zemljo naši slovenski praščaki, ki so temeljito odpravili krščanstvo, ko jih je Perun pripeljal v te dežele. Po čem je neki učeni muzejski direktor „spoznal“, da so glave ravno krščanske? Kakšno svetovno slavo si lahko pridobi, če to pove! Zakaj doslej ni bilo znano še nobenemu prirodoslovcu, da so si krščanske lobanje in — želve tako podobne, da jih znanstvenik — zamenja. No da — dr. Mantuani je dolgo hrepenel po priliki, da bi dokazal svojo nedosežno in brezprimerno sposobnost za vodstvo deželne muzeje. Prilika je prišla, izkopali so želve in naš direktor je agnosiral krščanske glave. Kako se bodo smejali — Turki, če zvedo, kakšne zmage so dosegli na Kranjskem, ne da bi sami kaj bili vedeli o njih!

— **Predavanje pri Sv. Ivanu pri Trstu.** V soboto, dne 5. t. m. je predaval sodr. dr. Ferfolja v Delavskem izobraževalnem društvu pri Sv. Ivanu o predsodkih. Predavanje je bilo lepo obiskano in navzoči so pazno sledili izvajanjem predavatelja. Pa kako bi ne? Saj je govoril vsem iz srca v srce in je za lepi poduk žel obilo pohvale. K temu kratkemu poročilu o lepem predavanju smo dobili še sledeče: Ni dvoma, da narodnjakom ni vseh delo za ljudsko izobrazbo. Zato so tudi tajno agitirali proti predavanju. Agitacijo proti predavanju je organiziral neki učitelj iz Sv. Ivana. In sicer baje zaradi tega, ker je bilo na italijanskem plakatu povedano, da bo dr. Ferfolja govoril v slovenskem jeziku, češ, da ko je predavala sodruginja Mastinuzzi, se na slovenskem plakatu ni povedalo, da bo govorila v italijanskem jeziku. Vidi se torej, da je narodni učitelj (?) poiskal dlako v jajcu, da je mogel poslužiti podlemu namenu. Dosegel je svoj namen pri narodnih možih. Narodno ženstvo ga pa ni ubogalo in je prišlo na predavanje kljub njegovi agitaciji — če že ne prav zaradi njegove protiajitacije. Da bi dobiti učitelj vedel, kako nizko stoji izpod navadnih delavcev!

— **Ljubljanske občinske volitve.** Iz občinskega sveta izstopijo letos v 3. razredu Kozak in Mally, v 2. razredu Hribar, dr. Majaron, Sajovic in dr. Tavčar, v 1. pa Lenče, Predovič, dr. Triller in pl. Trakoczy, sam pa se je zahvalil obč. svetn. Bergant. Voliti bo torej 11 obč. svetovalcev: v 3. razredu tri, v 2. in 1. pa štiri. Volitve bodo za 3. razred dne 18., za 2. razred 20. in za 1. razred 22. aprila; in sicer v 1. pri eni komisiji, v 2. in 3. razr. pa pri dveh; doba volitve je za 1. in 2. razr. od 8. do 12. za 3. razr. pa od 8. do 2. Event. ožje volitve bodo vsakokrat dan po glavni volitvi. Lokal bo Mestni dom. Imeniki so izloženi od srede naprej skozi 14 dni. Predsednik 1. oddelka 3. razr. bo dr. Novak, 2. odd. 3. razr. dr. Švigelj, 1. odd. 2. razr. Milohnoja, 2. odd. 2. razr. Majer in 1. razr. dr. Oražen.

— **Klerikalci nameravajo letos nastopiti pri ljubljanskih občinskih volitvah.**

— **Utopljenko so našli v torek zjutraj gozdarski delavci na takozvanem »lenstatu« v Idriji pod plavljenimi drvimi.** Na lice mesta došla sodnijska komisija je ponesrečenko spoznala za 43 letno rudarjevo soprogo Francisko Rejčevno iz Idrije št. 115. Imenovano so pogrešali že od ponedeljka 28. februarja zvečer. Bila sta z možem v neki gostilni in sta se nekako ob 8. zvečer na cesti proti Logatcu ločila. Ker je mož večkrat zelo sirovo ravnal z nesrečno pokojno, se domneva, da jo je sam pahnil v takrat naraslo Idrijo in bil vsled tega aretiran in oddan sodišču v Idriji.

Strokovni pregled.

Soja strokovne komisije se vrši v četrtek, dne 17. marca ob 8. uri zvečer v prostorih strokovnega tajništva. Sodruga člane prosim, da se zanesljivo in točno ob določeni uri udeležijo, seje ker je rešiti nekaj zelo važnih stvari.

Iv. Tokan
strokovni tajnik.

Zadnje vesti.

Anton Medved umrl. V Turjaku je v soboto zvečer nenadoma umrl ondotni župnik Anton Medved je zamotanjem črev. Medved, ki ni pri klerikalcih izkusil nič dobrega in je imel tudi precej ostre konflikte s škofom Jegličem, je bil rojen 19. maja 1869 v Kamniku. Njegove zasluge so na literarnem polju. Napisal je neštivilne pesmi, izmed katerih se mnoge odlikujejo po obliki in po idejni vsebini. Iz dobe kmečkih uporov je zajela njegova drama »Za pravdo in srce«. Pozneje je spisal dramo »Kacianar«, kateri je posvetil silno mnogo truda in jo je dolgo popravljal, preden jo je lani dal gotovo iz rok. Njene uroizoritve ni več doživel. O socialni demokraciji je Medved imel vse drugo mnenje nego množica naše duhovščine in večkrat je tudi priznal svoje simpatije za njo. Bodi mu časten spomin.

Zizibambule v Zagorju. Zagorje ob Savi, 14. marca. Včeraj so Zizibambulci začeli »osvojevati« Zagorje. To začenjajo že več kakor leto dni, ampak od začetka še nikamor niso prišli in ne bodo. Včeraj so imeli shod. Zahvaliti se imajo zato edino toleranci socialno-demokratskih delavcev, katerih je bilo na shodu več kakor 4/5, pa so izdali parolo, da se da nasprotnikom mirno govoriti, če zagotovo besedo tudi našim govornikom. Ker so narodnjakovci dobro vedeli, kakšen je položaj kljub narodnjakarske drobnarije, katero so bili prignali za ragranje, so se tudi hitro vdali. Seveda so dali obljubo že z namenom, da jo prelomijo, če bo le mogoče. S prerokom Mandičem se je prignal v Zagorje ves štab N. D. O., pomosni Juvan, modri Škerlj, znani Veršič i. t. d. Nasi so mirno dovolili Mandiču čekati največje konfučnosti in še sedaj niso izgubili miru, ko je Mandič žalil socialno demokracijo. A ko je dobil sodrug Čobal besedo, je celo zizibambulsko vodstvo postalo nervozno in naenkrat je predsednik sodruga Čobal brez vsakega povoda vzel besedo. Ni čudno, da je takrat minila potrpežljivost tudi našim delavcem in hitro so narodnjakarji nehali zborovati. Pa bi že davno lahko vedeli, da se zagorski delavci ne dajo kar meninici tebinici oslepariti.

Luegerjev pogreb. Dunaj, 14. marca. Danes opoldne se je izvršil Luegerjev pogreb ob velikanški udeležbi vsakovrstnih dostojanstvenikov in ljudstva ter ob razvoju vsega žalobnega pompa, ki ga premore rezidenčno mesto.

Marčni spomin. Dunaj, 14. marca. Slavnost v spomin žrtv marčne revolucije 1848 je letos krasno uspeła. Včeraj je bil nenavadno lep spomladni dan. Neštete množice so se zbrale v posameznih okrajih in združene odkorakale na centralno pokopališče. Sprevod je pod simerinškim vadiuktem trajal od 1/2. do 5. popoldne. Pred obeliskom na pokopališču je defilirala nepregledna množica in pospavala grob z rdečimi nageljni. Ko je zbor odpel krasno skladbo »Achtzehnhundert vierzig und acht«, je prvi govoril poslanec Schumacher, potem Prašek češki, Niedzielski poljski, Antonovič rusinski in Súslec madžarski. Okrog obeliska so organizacije položile cel hrib vencev z rdečimi trakovi.

Tisza v Aradu. Arad, 14. marca. Včeraj je prišel grof Tisza sem h konstituiranju lokalne vladne stranke. Prej hotelom so priredili socialni demokratije viharo demonstracijo. Na ustanovnem zboru je dejal Tisza o volilni reformi: »Treba je narod šele povesti skozi tako šolo (!), ki prinese širokim slojem blagostanje, katero omogoča resno pečanje z javnimi zadevami (!) Volilna pravica se ne sme izročiti tistim množicam, v katerih rokah bi bila orožje, ki bi škodovalo madžarskim interesom (!)«

Ogrska volilna reforma. Budimpešta, 14. marca. Socialno-demokratska »Nepszava« javlja, da zahteva načrt grofa Tisze za volilno pravico polnoletnost, stalno bivanje, neporočnost, štiri ljudskošolske razrede in 10 kron davka.

Andraš proti prestolnemu nasledniku. Budimpešta, 14. marca. V »Budapesti Hirlapu« je Andraš napadel nadvojvodo Franca Ferdinanda, ker je kondoliral ob Luegerjevi smrti. Članek pravi, da prestolni naslednik nikdar ne bo našel poti do madžarskih src.

Sodrugi, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne, kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. . . Agitirajte povsod za **„Rdeči Prapor“!**

Društvene vesti.

§ **Predavanje v Pulju.** V soboto ob 3. popoldne predava sodrug dr. Tuma v novem delavskemu domu o predmetu: »Socialna demokracija in njenogospodarsko stališče.« Prepričani smo, da bo vsak puljski sodrug storil svojo dolžnost, da bo udeležba na predavanju čim večja.

§ **Koncert s plesom** priredi jugoslov. soc.-dem. stranka v Pulju v soboto, dne 19. t. m. ob 8. zvečer v okrašeni dvorani novega delavskega doma, Clivo Castello št. 2. Sodeloval bo izbran orkester. Poskrbljeno je tudi za raznovrstne šaljive zabave. Vstopnina za moške 80 vin.

Shodi.

Pulj. V nedeljo 20. marca ob 1/2.9. dopoldne je javen ljudski shod z dnevnim redom

Narodno vprašanje in socialna demokracija.

Glavni poročevalec je sodr. dr. Henrik Tuma iz Gorice. Shod je za puljske delavce zelo važen, zato pričakuje politični odbor čim obilnejšo udeležbo in pozivlje vse zaupnike, da pridno agitirajo. Vsak sodrug naj obvesti o shodu tovariše, ki morda ne vedo zanj.

Jesenice na Gorenjskem. V nedeljo, dne 6. marca t. l. smo imeli na Jesenicah zelo dobro obiskan javen ljudski shod pri vsem tem, da je bilo jako lepo vreme in da je mnogo ljudi šlo na razne izprehode. Predaval je na tem shodu sodrug dr. Tuma iz Gorice in sicer: »Delavstvo in socializem«. Razložil je najprvo, kaj je delavec in kdo je delavec. Nato je govoril o socializmu v tako priprostitih in razumljivih besedah, da je pač vsakdo razumel, naj bi bil še tak analfabet. Končno je še omenil sovražnike delavstva, med temi v prvi vrsti pijačo. Njegove besede so marsikoga po pravici občutno zadele, da se je od sramu nasmehnil, a je gotovo sklenil poboljšati se. Sodrugu predavatelju se delavstvo iskreno zahvaljuje za njegovo predavanje.

Iz stranke.

Deželna organizacija goriška je založila socialno-demokratske kolke za pisma, ki so med našimi domačimi kolki pač najlepše in najličnejše v modernem slogu izdelani. Kolki predstavljajo zidarja, ki klada rezano kamenje. Ista organizacija je založila razglednice, ki predstavljajo kovinarskega delavca z razprtimi rokami pred naklom. V ozadju se vidijo dimniki tvornic in dim, delavec pa stoji v postavi, ki izraža silo, samozavest in željo po svobodi. Pod sliko je moto:

»Vse je Tvoje delo, kuj! Dvigni lakti, zlomi vez!
le da zate bilo ni to delo, kar je dela, bodi Tvoje,
kar si skoval, se je vzelo, vstaja zarja osvoboje,
lanec sebi si skoval! novo delo plodni dan.

Tretjič je založila užigalice. Na žoltem dnu je zarisana z rudečo barvo glava Helija, grškega boga solnca. Vse narise je izvršil akademski slikar Avgust Bucik v Gorici. Že več let se je izražala med delavstvom želja, imeti svoje kolke, razglednice in užigalice. Sedaj je tej želji ugodila deželna organizacija goriška. Dolžnost pa je delavstva, da se za po njih in tako manifestira tudi pri vsakdanji rabi svojo zavednost, obenem pa podpira zalagatelja, deželno organizacijo socialno-demokratske stranke v Gorici. Posebno morajo konsumna društva, katera je ustanovila socialno-demokratska stranka, izvrševati svojo dolžnost, da odpravijo iz svojih prodajalnic različne užigalice drugih vrst in svojim odjemalcem podajajo strankarske užigalice. Tudi za delavce mora veljati geslo »Svoji k svojim«. — Organizacije in trafikanti dobe užigalice pri deželni organizaciji socialno-demokratske stranke v Gorici. Delavci! Agitirajte za lastna podjetja!

o **Srbska socialno-demokratska stranka** na Ogrskem. (Nadaljevanje iz sobotne številke). Kongres je drugi dan nadaljeval razpravo o samostojni organizaciji srbske stranke na Ogrskem ter se je soglasno sprejela sledeča resolucija: 1. Centralni agitacijski odbor srbske sekcije ogrske socialno-demokratske stranke ostaja tudi še naprej v Budimpešti. 2. Nalaga se novo izbranemu agitacijskemu odboru, da ustanavlja v Budimpešti in po deželi agitacijske in propagandistične organizacije v zmislu statuta splošne ogrske socialno-demokratske stranke in da med temi organizacijami vzdržuje najnujnejše zveze. 3. Kakor hitro bodo sredstva dovoljevala, se

Zagrebska tovarna tvrdke Henrik Francka sinovi,

v vsakem oziru novodobno urejena,

izdeluje svoje proizvode izključno iz najboljših sirovin.

V Vaš prid bodete li pri nakupovanju dajali prednost temu izvrstnemu proizvodu pravemu: **Franckovem: kavnem pridatku** z mlinčkom,

iz zagrebske tovarne.

Tovarniška znamka.

Novo urejeno skladišče oblek domačega izdelka za gospode in dečke B. GÖTZL, Ljubljana, Mestni trg 19

Solidna postrežba!

se slavnemu občinstvu priporoča.

3-3

Cene nizke!

naj ustanovi sporazumno s centralno upravo ogrske socialno-demokratske stranke poseben srbski sekretariat. — Nato se je izbral odbor 9 članov in v kontrolo 5 članov. — Z zadovoljstvom se je vzela na znanje izjava bivšega sekretarja D. K. Todoreviča, doslej na sumu anarhistično socialistične propagande, ki je pismeno izjavil, da se podvrže brezpogojno novo organizirani stranki po programu ogrske socialno-demokratske stranke. Nato je volilni zastopnik srbske socialno-demokratske stranke sodrug Tušanović v lepem govoru narislal temeljne težnje srbske socialne demokracije in tudi preciziral stališče stranke proti klerikalizmu, v katerem vidi stranko, ki zabranjuje prostemu ljudstvu napredek in izobrazbo in je tako sovražnik socialne demokracije. Povdarja potrebo antialkoholnega gibanja ter sklene s pozdravom na internacionalo.

Sodrugl zaupniki, ki so dobili kalendarje v kolportajo, so naprošeni, da čimprej odračunajo. Čas je, da sklenemo knjige!

Zidarji in zidarski delavci, pozor! Po Slovenskem, zlasti po Goriškem in Spodnjem Štajerskem hodijo agentje, ki iščejo zidarjev za Švico. Svarimo jih, naj se nikar ne dajo zapeljati po obljubah po visokih plačah, ki se nikdar ne izpolnijo. Agentje pri svojem lovu na zidarje in zidarske delavce ne povedo, da je v Winterthuru in okolici stavka, ki traja že nad devet mesecev; delavska solidarnost torej zahteva, da s takimi agenti povsod, kjer se pojavijo, temeljito obračuna. Vsak sum je takoj naznaniti Strokovnemu tajništvu v Ljubljani ali pa naravnost na naslov: Streikkomision der Maurer, Winterthur, Schweiz. Torej ne v Švico! Zaupnike strokovnih in političnih organizacij se naproša, da pouče vse zidarje in zidarske delavce v njihovem okraju.

Raznoterosti.

† O sultanu Abdul Hamidu poroča «Kölnische Zeitung», da se nahaja navzlic uradnemu zanikanju v Carigradu, kamor je dospel s princem in jami preoblečen. Zaprt je v neki stari palači.

† Nov rekord zrakoplovca Farmana. Henri Farman na Francoskem je dosegel nov rekord. Posrečil se mu je vzlet z dvema osebamama, z žurnalistom in neko gospo. S svojim vodljivim zrakoplovom je preletel 20 km v 16 minutah.

† Boj za južni tečaj. Doslej so sklenile Amerika, Anglija, in Francija, da odpošljejo v najkrajšem času svoje ekspedicije proti južnemu tečaju. Tem se je pridružila sedaj tudi Nemčija, tako da nastane prava tekmovalna dirka med državami za dosego južnega tečaja.

† Senzacionalen proces. V Benetkah se je začel te dni proces, ki vzbujajo pozornost vse javnosti. Glavno vlogo v tem procesu igra grofca Tarnovska, ki živi ločena od svojega moža. Pri tožbi za ločitev jo je zastopal odvetnik Prilukow. Tega je znala tako spraviti v svoje mreže, da je vse zapustil ter pobegnil z njo v Pariz. Ker je imela visoke zahteve, sta hitro zapravila denar, katerega je imel Prilukow in treba je bilo poiskati novih dohodkov. Tarnovska se je seznanila z vdovcem, grofom Komarovskim. Tega je pregovorila, da se je zavaroval pri dunajski zavarovalnici «Anker» za 500.000 frankov za slučaj njegove smrti. Na Dunaju je tudi napravil oporoko v korist Tarnovske. V Orelu se je seznanila s takrat 23 letnim uradnikom Naumovim, ki se je v njo takoj smrtno zaljubil. Ona je njegovo ljubezen podžigala ter mu rekla, da se poroči z grofom Komarovskim. Mladenič je postal zaraditega grozno ljubosumen. Tarnovska in Naumov sta odpotovala v Benetke, kjer se je nahajal tudi grof Komarovski, in je prišel tudi Prilukow. Torej je Tarnovska spletkarila toliko časa, da je Naumov sklenil, da ubije grofa Komarovskega. Dne 4. septembra 1907 zjutraj se je podal Naumov v stanovanje grofa, kjer ga je tudi ustrelil. Morilca so takoj prijeli. Komarovski pa je imel še toliko moči, da je Tarnovski, ki je bila pred par dnevi odšla na Dunaj, brzojavil, da

ga je ustrelil Naumov. — Tarnovska in Prilukow sta namreč bila izdelala, načrt da po smrti grofa pobereta denar. Naumova pa naredita odgovornega za usmrnitev Komarovskega. Ta načrt se jima ni posrečil. Obravnava bo trajala morda tri mesece.

H. Suttner
Ljubljana Mestni trg
nasproti rotovžu.

Priporoča svojo bogato zalogo pravih švicarskih ur, zlatnine in srebrnine najfinjšega izdelka po najnižjih cenah. Blago le prve vrste. Cenik na zahtevo zastoj in poštne prosto. Obrnite se zanesljivo na domačo trgovko, kjer boste najbolje postreženi. 70

Vabilo

II. letnemu občnemu zboru

ki ga sklicuje

Produktivna zadruga ljubljanskih mizarjev —

R. Z. Z. O. Z.

kateri se vrši

v nedeljo, dne 20. t. m.
ob 2. uri popoldne
v salonu g. Balija na Glincih.

Dnevni red:

1. Čitanje in odobranje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobranje računskega zaključka za leto 1909.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Prememba pravil.
8. Poročilo o izvršeni reviziji.
9. Gospodarsko predavanje.
10. Slučajnosti.

Nadzorstvo.

Močenje postelje

30-19

se jamčeno ozdravi takoj. Pojasnila brezplačno. Sporočiti je starost in spol. Tople zahvale. Zdravniško priporočeno.

Zavod „Sanitas“

Velburg P. 848 (Bavarsko.)

lv. Jax & sin

Ljubljana

Dunajska cesta št. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt.

Pisalni stroji „Adler“.

Vozna kolesa.

— Ceniki zastoj in franko. — 3

Podpletanje nogavic

par po 50, 60 in 70 vinarjev po vrsti in kakovosti prevzema 10-1

Domača industrija pletenja

Ljubljana, Sv. Petra cesta štey. 44.

„Jurjevo čistilo“
je danes specialiteta vseh krem, ostane vedno sveža, torej se ne posuši. daje najlepši in najhitrejši blek. se dohva povsod in ima ljubljanski grad kot varstveno znamko.

Vsak kdor varuje svoje čevlje, rabi edino

„Jurjevo čistilo“

ki je v svoji dobroti nedosegljivo.

V vedni uporabi napravi usnje zelo mehko.

Edina izdelovalca:

10-8

Kregar & Seljak - Ljubljana.

Častiti gospod

Gabrijel Piccoli

lekarnar

52-31

v Ljubljani.

Vašo tinkturo za želodec sem že vso

z velikim uspehom porabil, katero iz srca priporočam v veliko korist vsaki družini

ter se Vam iskreno zahvaljujem in prosim, blagovolite mi poslati še 24 steklenic Vaše tinkture za želodec.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Sterle

posesnik in premirani medvedji lovec v Koritnicah, pošta Knežak pri št. Petru na Krasu.

Kavarna

„Unione“ v Trstu

ulica Caserma in Torre Blanca

se priporoča.

Dolnška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg v Ljubljani

Telefon štey. 168.

Telefon štey. 168.

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in steklenicah.

ZALOGA V SPODNJI ŠISKI.

52-7